

"Jeg følte mig hensat til livet som husmor i 1950'erne - bare uden det smarte look. Jeg er opdraget til at være en selvstændig, moderne kvinde med et aktivt arbejdsliv, og pludselig skulle jeg bruge al min tid på at få et hjem til at fungere," siger Dya Josefine Hauch, der savnede sit job og kolleger under barslen.

MÅ VI KEDE OS PÅ BARSEL?

For nogle kvinder er det en drøm: Mange måneder uden arbejde i selskab med en pludrende baby.

Andre drømmer kun om at komme tilbage til jobbet, faget og kollegerne. Må en god mor kede sig på barsel— og er der andre måder at holde barsel på?

AF HEIDI VESTERBERG • FOTO: CLAUS BOESEN

Ingen STATUS i at være **MOR**

Dya Josefine Hauch er 42 år, skuespiller og mor til to børn. Er bl.a. kendt fra TV-serien "Klovn", hvor hun spiller figuren Susan, der er Mias samarbejdspartner og Michael Carøes kæreste.

Hver morgen stod hun i døren med barnet på armen og vinkede farvel til sin kæreste. Når døren ud til verden blev lukket, gik hun i gang med at rydde op, gøre rent, bage boller og lave mad. Dya Josefine Hauch er uddannet skuespiller og en selvstændig kvinde, der er vant til at leve på lige fod med sin partner. Indtil hun blev mor.

Jeg følte mig hensat til livet som husmor i 1950'erne – bare uden det smarte look. Jeg er opdraget til at være en selvstændig, moderne kvinde med et aktivt arbejdsliv, og pludselig skulle jeg bruge al min tid på at få et hjem til at fungere. Jeg har aldrig gået på husholdningsskole og anede ikke, hvordan man bager boller på en halv time og ser pæn ud imens. Jeg kunne ikke sige, hvor dødt jeg var, og hvor meget jeg savnede mit arbejde. Barselsperioden er helt klart den største omvæltning, jeg har oplevet i mit liv, siger Dya Josefine Hauch. Som skuespiller og udøvende kunstner skaber Dya Josefine Hauch selv sit arbejdsliv og havde hverken job eller kolleger, der ventede på, at hun skulle komme tilbage fra barsel. Det har sikkert lagt et ekstra pres på, mener 42-årige Dya Josefine Hauch, der både var bekymret og savnede sit fag, kolleger og faglige udfordringer.

GLIMTVIS LYKKELIG – OG UDMATTET

Under den første barsel med sønnen Albert havde hun en rolle i TV-serien "Klovn". Med mellemrum kom hun derfor ud af husmorrollen og ind i sit gamle liv. Den næste barsel handlede kun om børn, oprydning, rengøring og hjemmelavet broccolisuppe. Og en nyfødt, der aldrig sov.

– I glimt var jeg lykkelig og i stand til at hvile i det, men jeg var også udmattet, udbrændt og følte mig isoleret. Det kom bag på mig, at jeg gik fra at være en stærk kvinde til at blive afhængig af min kæreste. Jeg havde brug for ham til at give mig den bekræftelse og anerkendelse, som jeg ikke længere fik gennem mit arbejde. Det var vi så ikke så gode til, siger Josefine Dya hauch, der i dag ikke lever sammen med børnenes far.

Dya Josefine Hauch endte med at være så udmattet, at hun måtte lære at skære ned på sine egne krav og bede om hjælp i stedet for at prøve på at passe ind i billedet af nybagt mor.

– På det tidspunkt bølgede det også frem, at man skulle lave alt mad fra bunden, være en "kernesund familie" og bo med rene, hvide flader over det hele. Og så være lidt kitesurfer ved siden af. Jeg var selv med til at lægge det pres på mig selv, men i virkeligheden kunne jeg ikke leve op til det.

INGEN STATUS I BOLLER

Når hun ser tilbage i dag, kan hun se, at hendes tidsperspektiv var forkert. Tiden med små børn er kun en meget kort periode af livet, men når man står midt i det og er uforberedt på opgaven, virker det anderledes.

– Jeg troede, resten af mit liv skulle være sådan. Nu ved jeg godt, at jeg skal være mor længe, og har tid til at indhente meget undervejs. Det behøver ikke at være perfekt med det samme.

Dya Josefine Hauch ved også, at hun har brug for at komme ud i andre sammenhænge og få flyttet sit fokus. Og mærke, at hun bidrager til den verden, der er uden for de fire vægge.

– Ligegyldigt hvor mange boller man bager, er der ikke status i at være hjemmegående husmor, og det er benhårdt arbejde. Jeg er mere nærværende og bedre til at være mor, når jeg også får dækket mit behov for at være en del af verden og udrette noget sammen med andre voksne mennesker. Og det skal jeg ikke skamme mig over. Mange kvinder føler, at de er dårlige mødre, fordi de går på arbejde. Det gør mænd altså ikke. Det må vi simpelt hen holde op med. Vi passer jo bare vores arbejde.

”I glimt var jeg lykkelig og i stand til at hvile i det, men jeg var også udmattet, udbrændt og følte mig isoleret”

Anja Bay er delemor til tre børn. Uddannet i kommunikation og nu leder af kursusvirksomheden Smertefri Fødsel. Læs mere om Anja Bay på smertefrifoedsel.dk

Dømt til 12 måneder i BARSELSFÆNGSEL

Anja Bay er lige blevet mor til sit barn nummer tre. Og gik på arbejde to uger efter fødslen. For hende er barselsorloven et stort tab af identitet og 12 lange måneder som indsat i et barselsfængsel. En barsel kan se ud på mange måder, mener hun.

Med tre børn har Anja Bay været på barsel flere gange. Første gang gik hun fra i en noget naiv forventning om en lang badeferie. Næste gang gik hun på arbejde tre dage efter fødslen. For fem uger siden fødte Anja Bay sit barn nummer tre, og da babyen var halvanden uge gammel, tog mor på arbejde. For Anja Bay har ikke oplevet barselsperioden som en orlov, men 12 lange og forfærdelige måneder som indsat i et barselsfængsel.

– De første uger var det meget sjovt, men langsomt begyndte sindssygen at snige sig ind på mig. Barselsorloven er et fantastisk privilegium, men for mig blev det også til en forbandelse. Jeg følte mig mere og mere isoleret, ensom og udvisket som person. Det, jeg havde troet skulle være en lang badeferie med baby, viste sig at være 12 måneder i et barselsfængsel langt ude på en øde ø. Det var rædselsfuldt. Jeg drømte kun om at komme tilbage til mit

liv og mit arbejde igen, fortæller Anja Bay. Under sin første barsel med datteren Joanna i 2006 forsøgte Anja Bay at leve op til sine egne og andres forventninger om livet som nybagt mor. Hun skulle ikke kun passe et nyfødt barn, men også sylte, bage brød og se meget lykkelig ud imens. Anja Bay fik aldrig syltet en eneste tomat. Til gengæld blev hun mere og mere trist, sur og modløs. Hun var også vred på barnets far, der bare kunne gå ud i livet uden for hjemmets fire vægge og tale med om verdens gang i stedet for om farven på babyens afføring.

– Jeg elskede mit barn, men til sidst begyndte jeg at hade at være mor. Det stjal både min krop og min identitet. Det at blive mor var det værste, der nogensinde var sket for mig, men det kunne jeg jo ikke sige til nogen. Jeg forsøgte at tale med en veninde, der blev meget chokeret, og så valgte jeg bare at gennemføre det. Mest fordi alle forventer, at en nybagt mor skal gå på barsel. Jeg

kunne simpelt hen ikke forestille mig, at man kunne gøre det anderledes.

ALDRIG MERE BARSEL

Anja Bay har set mange kvinder blive opslugt af den samme tunge barselståge, og de fleste kobler ikke tilstanden med fravær af job, faglige udfordringer og kolleger. For Anja Bay er det en helt naturlig konsekvens af det moderne arbejdsliv.

– I dag henter en selvstændig kvinde en stor del af sin identitet i sit arbejdsliv. Vi kan diskutere, om det er sundt, men det er det, vi gør. Pludselig får hun kappet sin identitet af og skal indgå i et gammeldags kønsrollemønster, hun aldrig har kendt til. Når hun skal tilbage til jobbet, har hun fuldstændig mistet sit selvværd og troen på, at hun kan klare et arbejde.

Året efter den første barsel blev Anja Bay gravid igen. Og tre dage efter sønnen Konrads fødsel var hun tilbage i jobbet.

– Det var en enorm lettelse. Jeg var mor til

en nyfødt, men jeg var også bare mig selv. Jeg arbejdede som selvstændig journalist og kunne skrive, når barnet sov. Og jeg elskede det. Det gjorde mig til en langt mere nærværende og meget gladere mor, fortæller Anja Bay.

Familien havde ikke økonomi til en barsel, og det var en god undskyldning for at droppe barslen. For fem uger siden fødte Anja Bay sit tredje barn, og denne gang havde hun alle muligheder for at gå på barsel. I stedet har hun ansat en au pair, der passer barnet, når hun arbejder med foredrag eller undervisning i sin kursusvirksomhed Smertefri Fødsel. Det valg har fremkaldt stærke reaktioner.

– Mange bliver chokerede og foragede. De forstår ikke, hvordan man både kan tage sig ordentligt af sit barn og arbejde på samme tid. Jeg orker ikke at skulle undskyldte mig, så jeg lader lidt, som om det er nødvendigt. Folk forstår jo godt, at jeg som selvstændig er nødt til at passe min virksomhed, men sådan er det i virkeligheden ikke. Jeg burde nok stå mere ved mit valg, men det gør det hele lidt nemmere, hvis folk tror, jeg er tvunget til at arbejde, siger Anja Bay.

KAN EN GOD MOR DROPPE SIN BARSEL?

Før hun fødte sit tredje barn, gik Anja Bay og børnenes far fra hinanden. Det har ikke gjort reaktionerne mindre. Hvordan kan en dememor til børn på seks og fire år og en nyfødt baby vælge sit arbejde frem for en barselsorlov?

– Nogle mener muligvis, at jeg er egoistisk og en dårlig mor. Jeg tør godt påstå, at kombinationen af arbejde og barsel har gjort mig til en bedre, mere energisk og nærværende mor. Og en gladere mor. Mine børn er sammen med mig meget af tiden, så jeg er ikke spor bekymret. Og jeg kan se, de trives alle tre.

Anja Bay er bevidst om, at hun som selvstændig har særligt gode muligheder for at tilrettelægge sit arbejdsliv efter børn. Men barselsorloven er mere fleksibel, end de fleste går rundt og tror.

– Jeg synes, mange kvinder gør sig selv en bjørnetjeneste ved at sidde hjemme i et år. De er ofte fuldstændig ureflekterede omkring, hvorfor de sidder derhjemme og er deprimerede. Og det er synd. Jeg siger ikke, at alle kvinder skal droppe deres barsel. Jeg siger bare, at der findes andre måder at gøre det på. ■

Fødte på arbejde ...

Barselsorloven har kun eksisteret i 111 år. Først i 1901 fik kvinderne lov til at blive hjemme fra fabrikkerne i fire uger efter fødslen. I dag er barselsorloven vokset til 12 måneder, og den har stadig betydning for kvindernes stilling på arbejdsmarkedet.

Engang handlede barselsorloven ikke om speltboller og babybio. Den handlede om liv og død for de kvinder, der arbejdede på fabrikker og især for deres børn. Den første barselsorlov i Danmark blev indført i 1901, da kvinder fik ret til fire ugers orlov efter fødslen og en mindre godtgørelse.

– Loven blev indført, fordi alt for mange kvinder blev syge, og masser af nyfødte spædbørn døde. Med industrialiseringen kom kvinderne pludselig ind på fabrikkerne for at arbejde, og kvinder, der lige havde født, gik rundt mellem de store maskiner. Fattigdommen var stor og kvinderne var nødt til at arbejde, selv om arbejdet på fabrikkerne var hårdt. Der var mange arbejdsulykker, og kvinderne døde af det. Alle kunne se, at der måtte gøres noget for at beskytte kvinderne og børnene, fortæller historikeren Anette Eklund Hansen, der har speciale i kvinder, barselsorlov og kønshistorie.

I dag har mødre og fædre ret til et års orlov lagt sammen, og den barselsorlov har været meget længe undervejs. I 1960 fik vi indført fire ugers frihed før barsel, og loven blev langsomt forbedret, men først i midten af 1980'erne fik vi den barselsorlov, vi kender i dag.

– I 1970'erne var det almindeligt at aflevere helt små børn i institution. Jeg har selv arbejdet i en vuggestue, hvor jeg tog imod babyer på seks uger, og det kan være svært at forestille sig i dag.

Set i lyset af tidens barselsorlov er barselsorloven 2012 det rene paradys for nybagte forældre, men den lange barselsorlov kan også have konsekvenser. Det er stadig mest kvinder, der tager orlov, mens kun 7 % af fædre vælger at droppe jobbet og gå på barsel.

– Bagsiden af den lange barselsorlov er selvfølgelig de mange ligestillingsproblemer, der er forbundet med den. Dels er der mange, der ikke trives med at gå hjemme og føler sig isolerede, dels har det konsekvenser for kvindernes karriere, løn og pension. Arbejdsgiverne ser ikke kun den unge kvindelige jobansøger, men også faren for en kommende udgift til barsel og en medarbejder, der i lange perioder er væk fra sit job, siger Anette Eklund Hansen.

Derfor taler hun også varmt for at øremærke barsel til mænd. Hun kan godt forstå, at nogle mødre har svært ved skifte fra en udfordrende karriere på arbejdsmarkedet til 12 måneder på barsel. Og så er muligheden for en lang barselsorlov måske også ved at blive et krav.

– Det kan godt være, vi trænger til et nyt barselsoprør. Det er godt, vi har muligheden for at tage en lang barsel, men den er fleksibel, og vi kan vælge at sætte den sammen på en måde, der passer til den enkelte familie. Vi må have tillid til, at forældrene tilrettelægger deres liv ansvarligt og på den bedst mulige måde for alle parter. Man er ikke en dårlig mor, hvis man vælger at gå på arbejde efter seks måneder. I 70'erne var man også en dårlig mor alene ved at have et arbejde. Der er altid så mange dogmer om, hvordan vi skal leve livet, og bage vores boller med eller uden spelt. Vi er nødt til at gøre det, der er det rigtige for os.

LOVEN SIGER

Alle gravide har ret til fire ugers orlov før fødslen og 14 ugers barselsorlov efter fødslen. Fædre har ret til to ugers fædreorlov, som de skal holde i løbet af de første 14 uger efter fødslen.

Du kan holde barselsorlov på mange forskellige måder. Du kan f.eks. vende tilbage til arbejdet efter seks eller otte måneders orlov og gemme resten af orloven, til barnet er ældre. Forældre kan dele orloven eller starte på arbejde på nedsat tid og dermed forlænge orloven. Flexibiliteten kræver dog ofte, at det sker efter aftale med arbejdsgiveren. Læs mere på beskæftigelsesministeriets hjemmeside, bm.dk

”Pludselig får hun kappet sin identitet af og skal indgå i et gammeldags kønsrollemønster, hun aldrig har kendt til. Når hun skal tilbage til jobbet, har hun fuldstændig mistet sit selvværd ...”